

УДК 693.827:72.012

Ліпнянін В. А., к.т.н., доцент (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

МОДЕЛЬ МЕРЕЖІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ БАСЕЙНІВ В СИСТЕМІ РОЗСЕЛЕННЯ м. РІВНЕ

Наведені основні проблеми при проектуванні, реконструкції та модернізації мережі фізкультурно-спортивних басейнів в м. Рівне. Зокрема, досліджена та запропонована модель спортивних басейнів із раціональним використанням міської території.

Ключові слова: басейн, модель, міська територія.

Вступ. За час незалежності, стан українського спорту значно погіршав. Основна проблема – неолік фінансування. Держава, звичайно, виділяє кошти, але їх недостатньо для оновлення матеріально-технічної бази і, як наслідок, для розвитку спорту.

Аналіз рівня зайнятості населення масовим спортом у світі показує, що українці у декілька разів поступаються за цим показником іншим розвиненим країнам. За даними державної статистики, лише 13% громадян України залучені до занять фізичною культурою та спортом (рис. 1). Лише кожен п'ятдесятити мешканець країни бере участь в спортивних змаганнях. Лише кожна десята дитина 6-18-річного віку займається в системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

У даний час більшість дорослого населення України виявляє помітно виражений інтерес до спорту. Разом з тим, цей інтерес носить, швидше, споглядальний, пасивний характер, оскільки лише порівняно невелика частина населення активно або ж регулярно сама займається спортом. Основна ж маса жителів України або епізодично займається спортом, або повністю байдужа до нього.

Аналіз останніх досліджень. За результатами статистичного дослідження, що було проведене компанією «Research & Branding Group», можна виділити п'ять основних видів спорту, які є найперспективнішими у плані збільшення кількості людей, що займаються ними на дозвіллі. До даної п'ятірки відносяться наступні види спорту: футбол (1 місце), волейбол (2 місце), легка атлетика (3 місце), плавання (4 місце) і велоспорт (5 місце). Проте існує значна невідповідність між кількістю фізкультурно-спортивних споруд та бажаними займатись відповідними видами спорту. Згідно з державним реєстром, на терито-

рії України функціонують більше 4000 спортивних споруд. Створена мережа відкритих спортивних об'єктів, до яких належать спортивні майданчики, футбольні поля, майданчики для тренувань. Зареєстровано близько 1740 спортивних залів різного спортивного профілю. Але сучасний стан фізкультурно-спортивних об'єктів, як правило, характеризується застарілим технічним обладнанням, аварійним станом, невідповідністю сучасним вимогам спортивної програми.

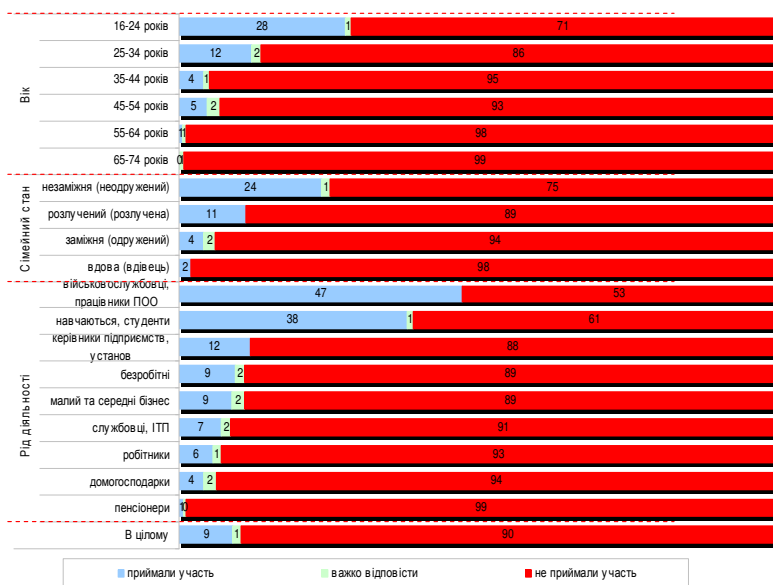

Рис. 1. Розподіл різних категорій населення за участю або неучастю в спортивних змаганнях, масових спортивних заходах

Також фіксується недостатня кількість шкіл вищої спортивної майстерності, шкіл олімпійського резерву або спеціалізованих тренувальних баз. На 1 дитину, яка навчається в спортивній школі припадає 83 гривні, замість необхідних 3100 гривень, а більшість із 1690 шкіл існують лише на паперах і їх кількість з кожним роком зменшується. Якщо у 2010 році на території України за даними державної служби статистики нараховувалось 1502 дитячо-юнацька спортивна школа, то на кінець 2011 їх кількість зменшилась до 1483 [1, 2]. Така ж негативна тенденція спостерігається у сфері водних видів спорту, оскільки в Україні суттєво скорочується кількість плавальних басейнів, а більшість з існу-

ючих характеризуються незадовільним станом матеріально-технічної бази [3].

В тому числі складна ситуація з мережею фізкультурно-спортивних споруд склалась в м. Рівне. Якщо зробити короткий аналіз стану основних спортивних споруд м. Рівне та порівняти їх із спортивними спорудами інших обласних центрів, то отримаємо негативний результат. Спортивні споруди міста – занедбані, часто непридатні для тренувань дітей та є небезпечними. Рівне залишилось єдиним обласним центром, що не має палацу спорту [4].

На сьогодні у м. Рівне налічується 5 стадіонів, 119 спортивних майданчиків, 4 басейни, 52 спортивних зали, 47 майданчиків з тренажерним обладнанням, 99 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять, 1 веслувальна база, 11 футбольних полів та 20 стрілецьких тири. Але основна частина вищеперерахованих споруд знаходяться при школах або вищих навчальних закладах і тому є спорудами обмеженого користування. Також більшість споруд знаходиться в занедбаному стані та потребує реконструкції приміщень і оновлення спортивного обладнання.

Постановка завдання. Розміщення мережі спортивних споруд міста повинне забезпечити їх доступність, яка визначається пішохідними і транспортними радіусами обслуговування. Радіус обслуговування в межах житлового району може бути прийнятий буквально. За межами житлового району він вимірюється часом, витраченим на дорогу. Загальний час доступності включає час проїзду на громадському транспорті і шлях від зупинки до споруди. Більшість спортивних споруд відноситься до споруд періодичного користування, загальноміські демонстраційні суміщають періодичні й епізодичні відвідування [5].

Мережа фізкультурно-спортивних споруд являє собою систему, що включає три основні підсистеми: споруди в місцях прикладання праці (в установах, на фабриках, заводах і т.п.); споруди в різних видах громадського обслуговування (в дитячих установах, навчальних закладах, культурно-просвітницьких установах, закладах відпочинку тощо), споруди так званої мережі загального користування. Всі три підсистеми, кожна з яких виконує власні функції в єдиному процесі спортивно-фізкультурного руху, повинні взаємодіяти.

Основу мережі утворює підсистема загального користування. У ній зосереджена значна частина фізкультурно-спортивних споруд: велика частина площинних споруд, переважна більшість басейнів для плавання, найбільш великі спортивні зали, ковзанки зі штучним льодом, відкриті і криті велотреки, споруди для видів спорту, що залежать від мі-

сцевих умов, відкриті і криті стадіони усіх типів. Ці споруди утворюють найбільш великі комплекси, а сама підсистема на відміну від двох інших, що поширюються на ті чи інші розрізнені рівні обслуговування, є найбільш повною підсистемою, включаючи всі рівні обслуговування. Від того, наскільки доцільний склад споруд цієї підсистеми і наскільки раціональна її структура, залежить ефективність роботи всієї мережі фізкультурно-спортивних споруд міста та локальної системи розселення [6].

Проте, серед існуючих в м. Рівне фізкультурно-спортивних споруд, найскладніша ситуація з мережею спортивних басейнів. Раніше у єдиному загальноміському басейні «Авангард» проводили республіканські та міжнародні змагання, змагання між загальноосвітніми школами, активно працювали дитячо-спортивні секції й аматорські групи. Нині він «зник» для широкого кола відвідувачів. У Рівному тепер ніде провести обласні і всеукраїнські змагання з плавання, не кажучи вже про міжнародні. Сьогодні змагання серед плавців проводять в дитячо-юнацьких спортивних школах з плавання № 2 і № 3, де немає належних умов для проведення змагань високого рівня, а також необхідної кількості місць для глядачів. Тільки завдяки зусиллям тренерського складу, керівництва спортивних шкіл з плавання, колективу обласної федерації з плавання наші плавці мають унікальні здобутки. Багато дітей входять до складу збірної України, але кращих результатів досягнути не можуть, оскільки немає належної тренувальної бази. Місто давно потребує 50-метрового басейну на вісім доріжок, який має використовуватись не тільки для тренувань, а й для змагань всеукраїнського і міжнародного рівня.

Результати досліджень. Принципові містобудівельні моделі та розрахункові показники дають можливість визначити мінімально необхідну мережу басейнів і житлових утворень міст різної величини. Однак, створення оптимальної системи басейнів можливо лише на основі єдиних перспективних планів будівництва всіх спортивних споруд незалежно від їх належності та шляхів фінансування. Особливе значення має врахування басейнів різних навчальних закладів – загальноосвітніх шкіл, технікумів, училищ, ВНЗ, що можуть обслуговувати значну кількість населення.

Методика планування розвитку мережі басейнів міста включає:

- виявлення вже існуючої мережі (потужність, технічний стан, контингент, що обслуговується, основні експлуатаційні показники);
- визначення положення міста в містобудівельній системі та перспективу їх розвитку, виявлення транспортних зв'язків в середині домінуючих міст та в систему агломерації;

- розрахунок необхідної площі дзеркала води за нормами з врахуванням існуючих споруд;
- визначення кількості, типів, розмірів, розміщення басейнів, що плануються, координацію міських планів.

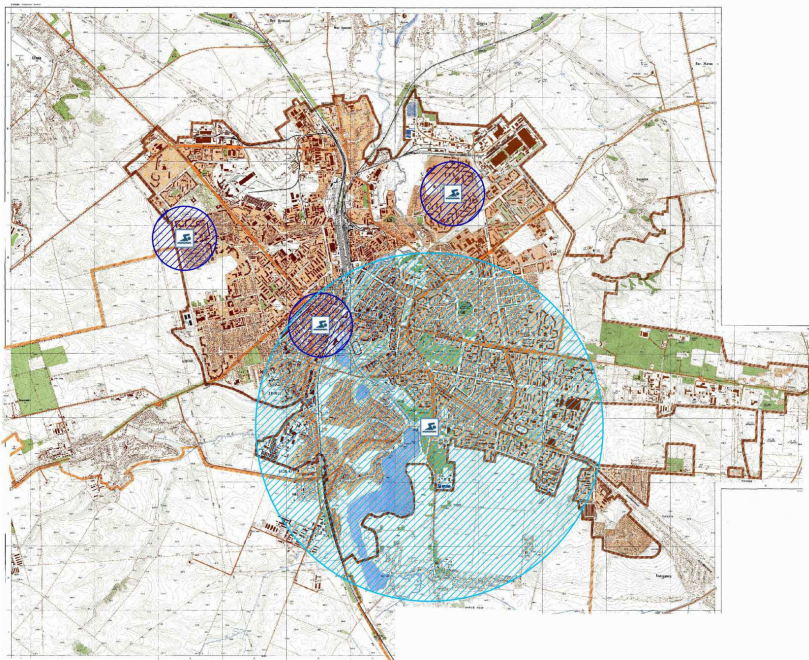

Рис. 2. Існуюча схема розміщення басейнів в структурі м. Рівне

Таке планування сприяє створенню крупних комплексних басейнів та купалень, організації економічної мережі демонстраційних споруд.

В процесі дослідження мережі фізкультурно-спортивних споруд був проведений аналіз ситуації в місті Рівне. Було встановлено, що в місті знаходиться 4 басейни, 3 з яких знаходяться в загальноосвітніх навчальних закладах, а отже, є басейнами обмеженого користування – призначені лише для відвідування дітей шкільного віку і не вважаються басейнами загального користування. Лише 1 басейн призначений для загального користування населенням міста. Сумарна площа дзеркала води басейнів в м. Рівне складає $956,25 \text{ м}^2$, тобто $3,84 \text{ м}^2$ на 1000 жителів, що у 12,5 разів менше від вказаної в ДБН 360-92** норми 48 м^2 дзеркала води на 1000 жителів.

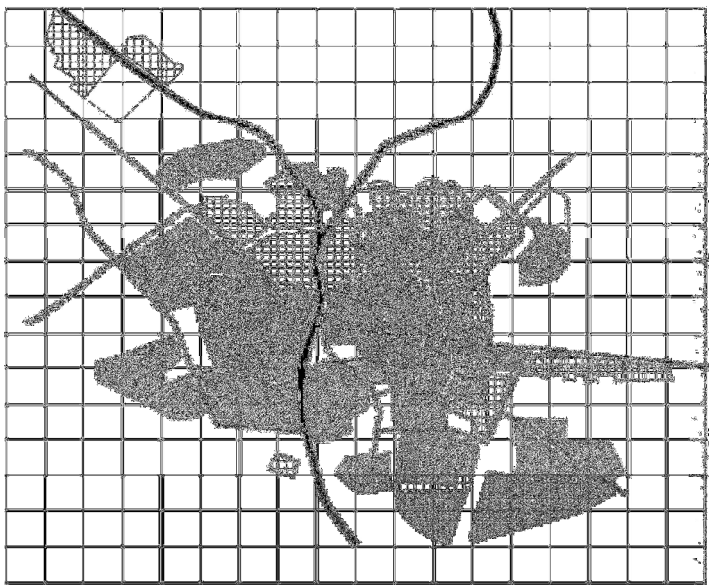

Рис. 3. Схема розселення мешканців в житлових районах м. Рівне

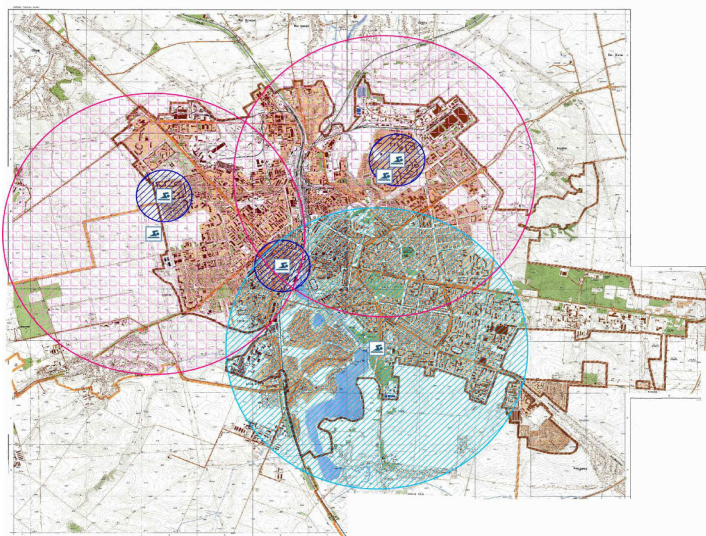

Рис. 4. Запропонована модель розміщення басейнів в м. Рівне

Висновки. Проаналізувавши мережу фізкультурно-спортивних басейнів в м. Рівне, радіуси їх обслуговування (рис. 2) та щільність населення в житлових районах (рис. 3) можна зробити висновок, що доцільно розмістити додаткові басейни різних рівнів обслуговування для забезпечення потреби населення у заняттях водними видами спорту, які наведені на планувальній моделі (рис. 4).

1. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України; голов. ред. О. Г. Осауленко. – 2011. – К. : Август Трейд, 2012. – Щорічник. – ISBN 978-966-2224-36-8. 2. Статистичний щорічник України за 2011 рік/ Державна служба статистики України ; голов. ред. О. Г. Осауленко. – 2010. – К. : Август Трейд, 2012. – Щорічник. – ISBN 978-966-2224-36-8. 3. Характеристика современной спортивной инфраструктуры Украины [Електронний ресурс] : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського / С. И. Подолинный, А. Е. Потапов, Я. А. Передерий // Бібліотечний вісник. – 2012. № 3. – С. 23. – Режим доступу до журн.: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vrabia/2012_1-3/27.pdf. 4. Рівне Ракурс : Рівненська обласна газета [Електронний ресурс]: Рівне – бермудський трикутник в якому зникають спортивні споруди /Ю. Т.Ходаковський //ІРА Ракурс. – 2011. – № 512. Режим доступу до журн.: <http://www.rakurs.rovno.ua/info.php?id=11962>. 5. Принципы размещения спортивных сооружений в городской застройке [Електронний ресурс] : Вісник донбаської національної академії будівництва і архітектури / Х. А. Бенаи, А. А. Зацаринский. – 2008. – № 6 (74). – Режим доступу до журн.: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/VDnabia/2008_6/07benai.pdf. 6. Физкультурно-спортивные сооружения под ред. Аристовой Л. В. – М. : Издательство «СпортАкадем-Пресс», 1999. – 536 с., ил.

Рецензент: д.т.н., професор Ткачук О. А. (НУБГП)

Lipianin V. A., Candidate of Engineering, Associate Professor (National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne)

SPORT POOLS NETWORK MODEL IN THE SETTLEMENT OF RIVNE

The main problems of design, reconstruction and modernization of the network of sports swimming-pools in Rivne are presented in this article. In particular, the model of sports swimming-pools with the rational use of urban areas is researched and proposed.

Keywords: pool, model, urban area.

Липянин В. А., к.т.н., доцент (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно)

**МОДЕЛЬ СЕТИ ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНЫХ
БАССЕЙНОВ В СИСТЕМЕ РАССЕЛЕНИЯ г. РОВНО**

Приведены основные проблемы при проектировании, реконструкции и модернизации сети физкультурно-спортивных бассейнов в г. Ровно. Исследована и предложена модель спортивных бассейнов с рациональным использованием городской территории.

Ключевые слова: бассейн, модель, городская территория.
